

'11-öresfiol' och fru Fortuna skapade märkligt spelmansöde

En glad och trivsamt 76-årig
speleman.

Anledningen till att vi erinrar om den här historien från sekel-skifteslivet vid Stensjön i Stora Malm är att Rickard Larsson just i dagarna fört fram ett par troligen 200-åriga polskor. De spelades flitigt för omkring 75 år sedan av byskräddaren Kalle Dahlgren i Ramsjöhult. Förutom att han var en duktig skräddare för traktens folk, så kunde han också spela med riktig kläm. Men några noter lämnade han inte efter sig och de gamla polskor han spelade på logdanserna i trakten föll i glömska sedan han slutat sina dagar i början på 1900-talet.

Den nu 76-årige Rickard Larsson hade säkerligen kunnat axla Dahlgrens mantel, men han hade svårt för att stjäla till sig några fiolstunder i hemmet. Fadern tyckte nämligen inte om fiolmusik. "Det låter som när räven ylar", sade han till sonen. Några lektioner blev det heller inte. Dahlgren var villig meddela sina kunskaper men det blev inget av.

För cirka 60 år sedan råkade en "omusikalisk" ung man vid Tibble utanför Katrineholm vinna en fiol med 11 öres insats i ett amerikanskt lotteri. Vad ska jag med den till, tänkte ynglingen — som hette Rickard Larsson — jag kan ju inte spela. Men med fru Fortunas hjälp och till sin egen förvåning blev han hastigt och lustigt musikalisk! Han hade lätt för att spela upp melodier som han hört spelas några gånger — och lika lätt för att sedan komma i häg dem, årtionde efter årtionde!

Byskräddare Dahlgren var flitig musikanter vid logdanserna och Rickard Larsson hade en otrolig förmåga att lägga melodierna på minnet. Själv kunde han inte en enda not och på det området är han alltså jämt lika okunnig. Med fiolen under hakan och stråken i hand tar han dock upp de gamla polskorna ur minnet, 60 år senare.

När Sörmlands spelmansförbunds ordförande Gustaf Wetter fick höra talas om Larssons bekantskap med Kalle Dahlgren såg han genast chansen att berika arkivet med Dahlgren-låtar. Det fanns inga sådana i det digra uppteckningsarbete Wetter utfört. Han åkte genast ut till Sjölandet i Värmbol, där Larsson nu bor i en trivsamt stuga med vacker utsikt över sjön.

Stora Malms-låtar överhuvudtaget har det varit rätt tunnslätt med i arkivet. Kalle i Nässtugan och Erik Andersson i Valla har spelat upp en del för hr Wetter. Arkivet får nu ett värdefullt tillskott, då ytterligare 10-talet låtar tillföres samlingsarna.

— Det är gamla fina slängpolskor Larsson minns säger hr Wetter. Jag föreställer mig att de är bortåt 200 år gamla. De är typiska för den tiden, har en speciell synkopering och är ganska invecklade i övergångarna. Jag vill utan vidare påstå att ett par av de polskor jag fått av Larsson är rena fynd. En fin gammal vals har han också erinrat sig.

Larsson hade sänat lagt av med fiolspelningsen, sedan hans låda — dock ej 11-öresvinsten — visade tendenser att ge dåligt ljud ifrån sig. Han lät emellertid reparera den och nu har han fått bättre häg för spelningen igen. Larsson är glad över att ha kunnat stoppa igen en lucka i arkivet med några melodier efter byskräddare Dahlgren.

Natten innan den dag Wetter kom och tecknade upp melodierna sov Larsson dåligt. De två polskorna "värkte" fram och sedan spelade han upp dem med bravur.

Dahlgren var den stora spelmansidolen bland den dansanta ungdomen kring Stensjön vid sekelskiftet. Det fanns mycket ungdom från gårdarna Tibblenäs, Prästtorp, Remna m. fl. Dahlgren fick 5 öre av var och en av ungdomarna och spelade hela natten. På senare tid ville han dock ha en hel femma för spelningen.

Fred